

УДК 658.15:657.4

**ЗАВДАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
БЮДЖЕТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА**

DOI 10.30838/ P.ES.2224.050618.186.122

Папіж Ю.С., к.е.н.*НТУ «Дніпровська політехніка»*

Стаття присвячена дослідженню питання обліково-аналітичного забезпечення бюджетування підприємства. Акцентовано на необхідності удосконалення системи управління підприємством шляхом використання бюджетування. Наголошено, що завдяки удосконаленню системи бюджетування можливо підвищити ефективність роботи підприємства стосовно процесу розподілу ресурсів; оптимізації витрат; збільшення його платоспроможності; отримання оперативної інформації про діяльність підприємства; координації та контролю роботи різних підрозділів підприємства. Систематизовано визначення дефініцій «обліково-аналітичне забезпечення», «обліково-аналітична система», «обліково-інформаційне забезпечення», «інформаційне забезпечення». Сформульовано визначення категорії «обліково-аналітичне забезпечення бюджетування будівельного підприємства». Представлено процес формування обліково-аналітичного забезпечення бюджетування підприємства. Визначено основні завдання системи обліково-аналітичного забезпечення бюджетування будівельного підприємства.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, бюджетування, підприємство, система, завдання

UDC 658.15:657.4

**TASKS OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF THE
ENTERPRISE BUDGETING**

DOI 10.30838/ P.ES.2224.050618.186.122

Papizh Ju., PhD in Economics*NTU «Dniprovskya Polytechnic»*

The article is devoted to research of the accounting and analytical support of enterprise budgeting. The emphasis is laid on the need to improve the enterprise management system by using budgeting. It is stressed that due to the improvement of the budgeting system it is possible to increase the efficiency of the company in relation to the process of allocation of resources, cost optimization, increase of its solvency, receiving operative information about the activity of the enterprise, coordination and control of the work of various divisions of the enterprise. The definitions of the categories of "accounting and analytical support", "accounting and analytical system", "accounting

© Папіж Ю.С., к.е.н., 2018

and information support", "information support" are systematized. The definition of the category "accounting and analytical provision of budgeting of a construction enterprise" is formulated. The process of formation of accounting and analytical support for budgeting of the enterprise is presented. The main tasks of the system of accounting and analytical support of budgeting of a construction enterprise are determined.

Keywords: accounting and analytical support, budgeting, enterprise, system, tasks

Актуальність проблеми. Збільшення ефективності управління будівельним підприємством потребує використання сучасних інструментів управління. Одним з таких інструментів є бюджетування. Система бюджетування тісно пов'язана з системою управлінського обліку, так як вона спирається на: визначенні центрів відповідальності, створенні системи управління витратами, створенні системи інформаційно-аналітичного (в тому числі обліково-аналітичної системи) забезпечення управлінського апарату інформацією стосовно законодавчих актів (зовнішні фактори впливу) та фінансових показників діяльності підприємства (внутрішні фактори впливу). У зв'язку з тим, що відбувається постійні зміни, пов'язані з удосконаленням системи бюджетування, виникає необхідність перегляду організації та функціонування бюджетування в обліково-аналітичній системі будівельного підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій вказує на те, що вже існують дослідження, які направлені на визначення системи обліково-аналітичного забезпечення бюджетування [5, 4, 9 та інші]. Але з точки зору визначення системи обліково-аналітичного забезпечення бюджетування на будівельних підприємствах цей напрямок дослідження на сьогодні не достатньо вивчено

Метою статті є теоретико-методологічні складові системи обліково-аналітичного забезпечення бюджетування в системі сучасного будівельного підприємства

Викладення основного матеріалу дослідження. Сучасні умови розвитку новітніх технологій диктують необхідність розгляду можливостей використання сучасних інструментів в процесі організації та функціонуванні бюджетування в обліково-аналітичній системі сучасного будівельного підприємства. Але спочатку потрібно чітко визначити термінологію, яка може використовуватись в процесі дослідження. Найчастіше використовуються такі терміни: «інформаційне

забезпечення», «обліково-інформаційне забезпечення», «обліково-аналітичне забезпечення», «обліково-аналітична система» та інші. При цьому дослідники пропонують різні тлумачення цих дефініцій (табл. 1).

Таблиця 1. – Визначення дефініцій «обліково-аналітичне забезпечення», «обліково-аналітична система», «обліково-інформаційне забезпечення», «інформаційне забезпечення»

Автор	Визначення
Обліково-аналітичне забезпечення	
И.Н. Богатая, Е.М. Евстафьева [2, С.70]	Обліково-аналітична система комерційної організації дозволяє сформувати обліково-аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами на основі використання методик обліку, аудиту та аналізу
Т.Г. Камінська [8, С. 6]	Обліково-аналітичне забезпечення являє собою досить складну інформаційну систему, тому що мова йде про різні рівні управління, багаточисельні об'єкти фінансового менеджменту
А.Г. Загородній [7, С. 31]	Система обліково-аналітичного забезпечення підприємства є формою організації всіх видів обліку й аналізу, метою якої є забезпечення менеджерів підприємства інформацією для прийняття поточних і стратегічних управлінських рішень та контролю за їхньою реалізацією
М.М. Матієшин [10, С. 17]	Обліково-аналітичне забезпечення це комплексна система формування, збору, аналітико-синтетичної обробки, накопичення та передачі обґрунтованої і релевантної обліково-аналітичної інформації, сформованої з використанням методів бухгалтерського обліку й економічного аналізу для прийняття управлінських рішень, здатних сприяти успішному розвитку підприємств. Водночас така система поєднує інформаційні технології та механізми реалізації забезпечувальних заходів, що підвищує інформаційну місткість даних про певну ділянку діяльності підприємства і збільш повно задовольняє потреби користувачів
Обліково-аналітична система	
С.П. Барановська [1, С. 9]	Це система, що ґрунтується на даних оперативного, статистичного, фінансового і управлінського обліку, включаючи оперативні дані, і використовує для економічного аналізу статистичну, виробничу, довідкову та інші види інформації
О.Д. Гудзинський, Г.Г. Кірейцев, Т.М. Пахомова [6]	Це інтегрована система прийомів обліково-аналітичного забезпечення менеджменту шляхом здійснення специфічних внутрішньо системних та загальносистемних функцій
Л.В. Попова, Б.Г. Маслов, І.А. Маслова [12]	Це система, що базується на даних бухгалтерського обліку, включаючи оперативні дані і використовує для економічного аналізу статистичну, виробничу, довідкову та інші види інформації. Тому обліково-аналітична система являє собою збір, опрацювання та оцінку всіх видів інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень на макро- і макрорівнях
Обліково-інформаційне забезпечення	
Р.Ф. Бруханський [3, С. 32, 33]	Раціональна модель обліково-інформаційного забезпечення повинна враховувати як внутрішні, так і зовнішні інформаційні сфери, відображаючи комплексну консолідовану інформацію про діяльність підприємства і його перспективи. Основними джерелами обліково-інформаційного забезпечення є фінансовий облік і звітність; управлінський облік і звітність; результати моніторингу бізнес-середовища
Інформаційне забезпечення	
В.В. Смирнова, А.О. Апостолов [13]	Сукупність форм, методів та інструментів управління інформаційними ресурсами, необхідних і придатних для реалізації аналітичних та управлінських процедур, що забезпечують стабільне функціонування підприємства, його стійкий перспективний розвиток

Джерело: розроблено автором за [1; 2; 3; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 12; 13; 14]

Після проведеного дослідження можливо стверджувати, що найчастіше науковці використовують дефініцію «обліково-аналітичне забезпечення». Виходячи з вищенаведеного дослідження, під обліково-аналітичним забезпеченням бюджетуванням будівельного підприємства будемо розуміти процес збору, підготовки, контролю, реєстрації та опрацювання обліково-аналітичної інформації та прийняття на її основі управлінських рішень, спрямованих на забезпечення виконання бюджетів будівельних підприємств на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз.

Потрібно відмітити, що використання системи бюджетування на будівельному підприємстві дозволяє: сформулювати реальні прогнози фінансово-господарської діяльності; оперативно реагувати в процесі господарської діяльності на основі оперативного відстеження змін та своєчасного прийняття рішень на негативні результати від діяльності; координувати діяльність структурних підрозділів і спрямовувати їх на досягнення поставлених цілей (як основної так і допоміжних) тощо.

Система бюджетування дозволяє систематизувати фінансово-економічну інформацію, яка є основою для прийняття управлінських рішень. В результаті чого виникає одна з переваг бюджетування над іншими інструментами управління фінансово-господарською діяльністю, а саме надходження інформації в режимі реального часу, що суттєво впливає на можливість оперативного управління. Основні переваги системи бюджетування при управлінні фінансовими ресурсами і грошовими потоками наведені на рис. 1.

Формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення бюджетування будівельного підприємств передбачає виконання комплексу завдань. Вважаємо, що до них необхідно віднести: достовірне та повне відображення в обліку та звітності даних, необхідних для оцінки стану та рівня забезпеченості бюджетів підприємства; розробку критеріїв та порядку оцінки якості інформації, що створюється в системі обліку й аналізу для ідентифікації та оцінки ризиків і загроз не виконання бюджетів; визначення індикаторів не виконання бюджетів підприємства та розробку системи моніторингу процесу бюджетування; діагностику фінансового забезпечення та платоспроможності будівельного підприємств з метою упередження фінансових ризиків, ідентифікації небезпек і загроз через не виконання бюджетів; прийняття управлінських

рішень щодо доцільності виконання прийнятих бюджетів з урахуванням виявлених загроз і небезпек; розробку заходів, спрямованих на забезпечення виконання бюджетів, як у короткостроковому, так і в довгостроковому періоді та контроль за їх виконанням.

Рис. 1 – Основні переваги ефективної системи бюджетування

Джерело: розроблено автором

Процес формування обліково-аналітичного забезпечення бюджетування схематично зображено на рисунку 2.

Потрібно відмітити, що для кращого розуміння фінансово-економічної ситуації на підприємстві та для визначення ефективності використання бюджетів в діяльності будівельного підприємства потрібно внутрішню бухгалтерську документацію пов'язати з бюджетами. Таку ж думку підтримують автори [11], які пропонують приклад внутрішньої фінансової документації, яка пов'язує в собі бюджет доходів та бухгалтерські документи.

Рис. 2 – Процес формування обліково-аналітичного забезпечення бюджетування
Джерело: розроблено автором

Сучасна система обліково-аналітичного забезпечення бюджетування будівельних підприємств потребує нового сутнісного наповнення як комплексу взаємодіючих та взаємопов'язаних методів, методик, процедур і моделей, призначених для обґрунтування прийняття управлінських рішень у сфері забезпечення бюджетування підприємства.

Вона має включати в себе усі без винятку інструменти обліку та аналізу з метою отримання синергетичного ефекту від їх системного

застосування при забезпеченні стабільного та стійкого фінансового стану підприємства; балансуванні фінансово-матеріальних потоків і розрахункових відносин; нейтралізації впливу внутрішніх та зовнішніх загроз на фінансово- господарський стан підприємства; зниженні рівня інформаційного та фінансового ризику тощо.

Висновки з проведеного дослідження. Проведені дослідження теоретико-методологічних основ системи обліково-аналітичного забезпечення будівельних підприємств дають можливість зробити такі узагальнення:

1. Саме бюджетування є найважливішим елементом системи управління підприємством, який включає технологію планування, обліку, контролю і аналізу. Ця технологія охоплює всі функціональні сфери діяльності підприємства: маркетинг, адміністрування, управління персоналом, виробництво, закупки, продажі тощо та має забезпечити: координацію та контроль за роботою різних підрозділів, удосконалення роботи стосовно процесу розподілу ресурсів, оптимізацію витрат за підприємством/підрозділом при здійсненні оперативного контролю за витратами, збільшення платоспроможності підприємства за рахунок ефективного управління фінансовими потоками підприємства, отримання інформації про діяльність підприємства оперативно та на динамічних принципах.

2. При формуванні системи обліково-аналітичного забезпечення бюджетування будівельних підприємств необхідно враховувати фактори, які визначають ризикованість будівельного бізнесу: сезонність виробництва, залежність від погодних та кліматичних умов, тривалий період обороту капіталу, велика складність технології, ряд інших причин.

3. Сучасна система обліково-аналітичного забезпечення бюджетування будівельних підприємств потребує нового сутнісного наповнення.

Вона має включати всі інструменти обліку та аналізу з метою отримання синергетичного ефекту від їх системного застосування при: забезпеченні стабільного та стійкого фінансового стану підприємства; збалансуванні фінансово-матеріальних потоків і розрахункових відносин; нейтралізації впливу внутрішніх та зовнішніх загроз на фінансово-господарський стан підприємства; зниженні рівня фінансового ризику.

Рішення вищевизначених проблем можливе через застосування логістичних принципів при формуванні обліково-аналітичного забезпечення бюджетування будівельних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барановська С.П. Обліково-аналітичне забезпечення як невід'ємна складова управління підприємством / С.П. Барановська // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : [збірник наукових праць] / відповід. ред. О.Є. Кузьмін. - Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. – С. 8-11.
2. Богатая И.Н. Учетно-аналитическая система коммерческих организаций как основа для управления денежными потоками при банкротстве / И.Н. Богатая, Е.М. Евстафьева // Учет и статистика. – 2009. – № 3. – С. 69–74.
3. Бруханський Р.Ф. Модернізація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств / Р.Ф. Бруханський // Матеріали колективної монографії : у 2 т./ за ред. П. Й. Атамас [Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект]. – Дніпропетровськ: Герда, 2013. – Т.1. – С. 21- 34
4. Бубенко П.Т. Бюджетування як складова системи корпоративного фінансового менеджменту / П.Т.Бубенко / Materiály XI mezinárodní vědecko-praktická konference «Moderní vymoženosti vědy – 2015». – Díl 3. – Ekonomické vědy.: Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o, 2015. – S. 21-27.
5. Голячук Н. Обліково-аналітичне забезпечення як важлива складова управління підприємством / Н. Голячук // Економічний аналіз. – Тернопіль, 2010. – Вип. 6. – С. 408-410.
6. Гудзинський О.Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / О.Д. Гудзинський, Г.Г. Кірейцев, Т.М. Пахомова // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 89-93.
7. Загородній А.Г. Оцінювання ефективності системи обліково-аналітичного забезпечення менеджменту підприємства / А.Г. Загородній // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції [Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні], (Тернопіль, 23-24 квітня 2010р.) / М-во освіти і науки України, ТНЕУ. – Тернопіль : Крок, 2010. – С. 31-32.
8. Камінська Т.Г. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту в сільськогосподарських підприємствах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04 /

Т.Г. Камінська ; Нац. аграр. ун-т. – К. – 2006. – 20 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2006/06ktgmsp.zip1>.

9. Кукушкина Е.В. Учетно-аналитическое обеспечение бюджетирования расходов в процессно-ориентированных производствах / Е.В. Кукушкина // Финансы и кредит. – № 47 (575). – 2013. – С. 66-72.
10. Матієшин М.М. Обліково-аналітичне забезпечення процесу експлуатації основних засобів будівельних підприємств : дис. ... канд. економ. наук : 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / Марія Михайлівна Матієшин. - Івано-Франківськ, 2015. – 352 с.
11. Миланич Т.А. Про необхідність створення єдиної системи документообігу на підприємстві / Г.В. Криворучко, Т.А. Миланич // *Materialy VII Miedzynarodowej naukowii-praktycznej konferencji «Perspektywiczne opracowania sa nauka i technikami - 2011»*. *Ekonomiczne nauki*. – Volume 13. – Przemysl: Nauka i studia, 2011. – С.3-11.
12. Попова Л.В. Основные теоретические принципы построения учетно-аналитической системы / Л.В. Попова, Б.Г. Маслов, И.А. Маслова // *Финансовый менеджмент*. – 2003. – №5. – С. 65-73.
13. Смирнова В.В. Информационное обеспечение развития предпринимательских структур / В.В. Смирнова, А.О. Апостолов // *Економіка. Менеджмент. Підприємництво : зб. наук. праць СНУ ім. В. Даля*. – Луганськ, 216 2003. – Вип. 11. – С. 294–297.